

levensomstandigheden: ruimte van beweging, beschutting, temperatuur; ook voedsel van de overvloed van vruchtjes uit de grasaren.

Vervolgens vertelt de Br. over de kortschildkever, *Staphylinus olens*. De voorvleugels van dit dier zijn zo kort dat ze maar twee achterlijfsringen bedekken. Ze liggen zonder naadverbinding, dus los tegen elkaar. Als de kever verontrust wordt kronkelt het zwak gechitiniseerde achterlijf als een worm. Als men het dier wil pakken neemt het de dreghouding aan: het achterlijf wordt dan omhoog en naar voren gebogen als bij een scorpioen. Bovendien kan een scherp ruikende afscheiding worden geloosd uit stinkklieren die rechts en links van de anale opening als twee uitstulpbare blaasjes zichtbaar zijn. Onder de dekschilden liggen de opgevouwen voorvleugels die het dier een vlucht kunnen geven van $3\frac{1}{2}$ cm. Zij zijn okerkleurig en nemen de hele breedte van de rug in beslag. Bij het vlak strijken van de opgevouwen vleugels onder de dekschilden helpen vier zwak gechitiniseerde kammen die als een lichtgekleurde zoom zichtbaar zijn aan de achterrand van de voorlaatste segment. De bovenkaken zijn geduchte grijp- en bijtorganen. Zij zijn zo lang als de hele kop breed is, en dragen enkele niet direkt scherpe tanden. Onder aan de brede basis zijn zij aan de binnenkant open. Wormen, insecten en slakken worden ermee vernalen en opgezogen. Het dier kan door de menselijke huid heenbijten. Het ligt verscholen in ondiepe zelf gegraven gangen en stort zich van daaruit op passerende buit.

In ons land komen 24 *Staphylinus*-soorten voor. Daaronder zijn ripicole vormen, die uitsluitend aan oevers gevonden worden in modder, zand, grind of aanspoelsel; nidicole soorten, die in nesten leven, van mieren, mollen, hamsters, vossen, dassen, enz. De meesten hebben een donkere kleur. *Paederus*-soorten hebben een fraaie blauwe en gele tekening. *Emus hirtus*, mijn exemplaar is van Brunssum, ♀, 30-IX-1951, is een der grootste en mooiste: kop, hals en achterlijfspunt zijn bezet met een pels van dichte goudgele haren, waartussen door de blauw-violet metaalglans van de rug oplicht. Het dier komt bij ons slechts tijdelijk en zeer plaatselijk voor: zijn eigenlijke verspreidingsgebied ligt rond de Middellandse zee.

Dianous coerulescens mag bij ons wel gelden als type van gebondenheid aan een strikt beperkt biotoop: ik vond het dier voor het eerst in 1957 op een met mos begroeide en geregeld met water overspoelde stuw in Zuid-Limburg, in groot aantal en in diverse stadia.

De heer **Bult** had enige vogelwaarnemingen: Kleine zwaan, 4 adulte en 3 juveniele ex., Leunen, ten noorden van Roermond, vanaf 4 XI. Zwarte ruiter, 5 ex., Buggenum, 13-XI. Steenloper, 2 ex., de Grote Peel, 31-VIII, 1966, waargenomen door R. Goldbach. Klapekster, Ubachsberg, 28-29-30-X; Hopel, 6-XII; meded. J. Bais; Stevensweert, 11-XII. Op 19-X trokken honderden vlaamse gaaien boven Wylre.

Nieuws uit Venlo en omgeving

WAARNEMING VAN DE ROSE SPREEUW, PASTOR ROSEUS (L.), IN LIMBURG

door
F. J. NOTERMANS

Op 31.7.1966 werd W. Bonten te Tegelen, trouw metgezel op vele tochten naar de Ospelse Peel, door jager Peynenborg erop opmerkzaam gemaakt, dat zich in de buurt van diens woning te Belfeld — gelegen circa 2 km van de Duitse grens en ver van de bebouwde kom — een „wit-zwarte spreeuw” ophield. Bonten dacht aan een gedeeltelijk albinistische vorm van een Spreeuw, maar ook aan de kleine kans om een Rose Spreeuw te zien. Hij had geluk en kon de vogel die dag omstreeks 18.00 uur als een adulte Rose Spreeuw determineren en gedurende 5 minuten waarnemen.

Ondanks twee pogingen op de volgende dag liet de vogel zich niet zien, mogelijk tengevolge van het regenachtige weer. Op 2.8.1966 was het weer beter en kon de vogel door mij 's morgens en 's middags telkens gedurende 10 à 15 minuten met een 7x50 kijker waargenomen en gefilmd worden op een afstand van ± 25 meter. De determinatie leverde geen moeilijkheden op, want de adulte vogel is onmiskenbaar. Het kuifje was zichtbaar, maar weinig geprononceerd en de rose kleur — mogelijk door de tijd van het jaar — iets fletser dan die op de afbeelding in de Vogelgids,

welke overigens voortreffelijk bleek te zijn.

De vogel vloog beide malen solitair van uit een ± 6 meter hoge houtwal naar een vlakbij gelegen wei om daar te fourageren. H. Maeghs te Tegelen, die de vogel ook op 2.8.1966, maar wat later 's morgens, zag, kon evenals Bonten en ik waarnemen, dat de vogel bij voorkeur voedsel zocht onder de afrastering van de weide, waar de gebruiker van de wei regelmatig huis- en groenteafval strooide om koeien bij te voederen. Natuurlijk bleven er restanten huisafval achter, die insecten — waarschijnlijk een flink aantal — aantrokken.

Dit lijkt de meest aannemelijke reden waarom de vogel op deze plek geruime tijd doorgebracht heeft. De 13-jarige W. Peynenborg jr. — die in het bezit van een kijker de vogel al op klinkende afstand spoedig wist te vinden — vertelde de vogel reeds op 17.7.1966 ter plaatse gezien te hebben.

De vogel gedroeg zich vrij solitair, al fourageerde hij wel in de nabijheid van kleine groepjes Spreeuwen, waarvan er meer dan 100 exemplaren ter plaatse aanwezig waren. Ik heb

de vogel slechts eenmaal in een grotere, door een voorbijganger opgejaagde troep Spreeuwen zien meevliegen en hij was toen op flinke afstand dadelijk te herkennen. Bij ettelijke rondvluchten van Spreeuwen vloog de Rose Spreeuw niet mee.

De vogel vertoonde zich op 3.8.1966, ondanks zeer geduldige pogingen van ettelijke Venlose vogelaars niet ter plaatse, totdat iedereen vertrokken was en Peynenborg sr. de vogel tegen 19.30 uur voor de laatste maal bij zijn woning zag. Ook de poging op 4.8.1966 van Kist, Tekke en Coldewey om de vogel te zien te krijgen, bleef helaas zonder resultaat.

Er waren vóór deze waarneming twee vondsten in Nederland uit deze eeuw bekend, nl. die van 15 juli 1932 (Kampereiland) en die van het najaar 1936 (Geleen), welke laatste vondst door Hens in 1948 werd gepubliceerd, (Ardea 50, $\frac{1}{2}$, 1962, blz. 100).

Summary. The author reports the observation of a Rose-coloured Starling, *Pastor roseus* (L.) made near Belfeld in the Netherlands' Province of Limburg. (37.7.1966).

BOEKBESPREKING

Gevederde vrienden in tuin en bos. Waarnemen-herkennen-beschermen door Dr. Otto Henze en Günther Zimmermann. Nederlandse bewerking van Hans Warren. 176 bladz., 42 tekeningen en 64 kleurenfoto's. Uitg. Thieme & Cie, Zutphen, 1966. Geb. f 12,50.

De gevaren die de vogels van alle kanten bedreigen, hebben de schrijvers aangezet tot het schrijven van dit boek. De eerstgenoemde schrijver, opperhoutvester, heeft in zijn dertigjarige praktijk zeer veel werk gemaakt van de methoden van vogelbescherming, daarbij gesteund door talrijke vogelvrienden en niet in het minst door de tweede schrijver, Günther Zimmermann, eveneens in de houtvesterij werkzaam. Deze laatste heeft ook het hoofdstuk „Vogelbescherming en de jeugd” (blz. 166) voor zijn rekening genomen. In dit hoofdstuk staan heel wat wenken voor docenten. Hij geeft zelfs een overzicht van de onderwerpen, die op de verschillende klassen van de lagere school kunnen behandeld worden. Op de middelbare scholen kan men daarop voortbouwen en spreken over levensgemeenschappen. In het raam „De mens en zijn omgeving” kan de docent wijzen op de vogelbescherming als belangrijk onderdeel van de strijd tegen de schadelijk insecten.

De eigenaar van een tuin of bos beschouwt bepaalde vogelsoorten als nuttige helpers in de strijd tegen de schadelijke insecten, maar, als dat motief ook al niet voorop staat, zal hij ze beschermen omdat hij zoveel

plezier van de vogels beleeft. Hij vindt in dit boekje een leidraad, waarin de nieuwste gegevens zijn verwerkt.

Vroeger verschaften de velden met de talrijke heggen er om heen, het struikgewas en de randstroken tussen weilanden en akkers aan vele vogels een veilige nestgelegenheid. Waar vind je nog een heg? Op bladz. 116 vindt u hoe men heggen kan planten. Vanzelfsprekend vindt men in dit boek, hoe men nestkasten moet bouwen om hoe men voederapparaten moet maken. Zelfs vindt men in dit boek hoe men een kast voor vleermuizen als zomerverblijf moet bouwen.

Dit zijn maar een paar grepen uit dit rijke boek.

K.

Onze Zangvogels, door Dr. Wolfgang Makatsch. 99 bladz. met gekleurde platen. Uitg. Thieme & Cie, 1966. Geb. f 3,90.

Dit is een zakboekje, geschreven door de bekende Duitse ornitholoog Makatsch en voor Nederland bewerkt door Dr. M. A. IJsseling, bestemd voor jeugdige vogelliefhebbers. In een voorwoord wijst IJsseling op de kernmerken, waarop wij vooral moeten letten. Toch zal het nog wel eens moeilijkheden opleveren. Zo zal men tijftjaf en fitis niet zo gemakkelijk uit elkaar houden. Daarom moet men goed op hun zang letten. Tijftjaf en fitis zijn in hun zang al heel duidelijk te onderscheiden. Ik vermoed, dat de jongelui veel plezier van dit boekje zullen beleven.

K.